

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради

(сесія VIII скликання)

**Комплексна Програма підтримки
внутрішньо переміщених осіб Харківської
області
на 2023 – 2027 роки**

м. Харків
2023 рік

Паспорт
комплексної Програми підтримки внутрішньо переміщених осіб
Харківської області на 2023 – 2027 роки

1. *Ініціатором розроблення* комплексної Програми підтримки внутрішньо переміщених осіб Харківської області на 2023 – 2027 роки (далі – Програма) є Харківська обласна державна адміністрація.

2. *Розробник* комплексної Програми – Департамент соціального захисту населення Харківської обласної державної (військової) адміністрації.

3. *Відповідальний виконавець* комплексної Програми – Департамент соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації.

4. *Учасники та виконавці* Програми:

Департамент соціального захисту населення Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент охорони здоров'я Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент культури і туризму Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент містобудування та архітектури Харківської обласної державної (військової) адміністрації, управління молоді та спорту Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Харківський обласний центр соціальних служб, Харківський обласний центр зайнятості, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, органи місцевого самоврядування громадські організації (за згодою).

5. *Термін реалізації* комплексної Програми: 2023– 2027 роки.

6. *Фінансування* комплексної Програми здійснюється за рахунок коштів, виділених із обласного бюджету, у межах його можливостей та інших джерел, не заборонених законодавством

З М І С Т:

1.	Визначення проблеми, на вирішення якої спрямована Програма	4
2.	Мета Програми	4
3.	Основні завдання Програми	5
4.	Шляхи і засоби вирішення проблеми, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми	5
5.	Ключові показники результативності Програми	7
6.	Очікувані результати від реалізації Програми	8
7.	Координація і контроль за ходом виконання Програми	8
8.	Завдання та заходи Програми	9

1. Визначення проблеми, на вирішення якої спрямована Програма

Збройна агресія Російської Федерації проти України, що триває з лютого 2014 року, тимчасова окупація частини території України призвели до утворення великої кількості внутрішньо переміщених осіб. Черговий етап збройної агресії Російської Федерації проти України, який розпочався 24 лютого 2022 року, поставив перед громадянами та державою в цілому нові виклики. Через повномасштабне вторгнення Російської Федерації спостерігається постійне збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, яке складно спрогнозувати у зв'язку з непередбачуваністю військових дій та актів терору з боку Російської Федерації.

Станом на 13.07.2023 в області зареєстровано 505,4 тис. внутрішньо переміщених осіб (ВПО), у т.ч. 444,4 тис. осіб, які звернулися за отриманням довідки ВПО після 24.02.2022. З них, за даними Інформаційно-обчислювального центру Мінсоцполітики, 413,4 тис. сімей ВПО, з яких 283 - багатодітні сім'ї, 129,6 тис. осіб - пенсіонери, 22,6 тис. осіб з інвалідністю, 91,9 тис. дітей віком до 18 років, потребують працевлаштування - 20,5 тис. осіб.

Значна частина таких осіб досі не мають змоги повернутися до покинутого місця проживання через пошкодження чи руйнування житла, перебування його на окупованій території чи території ведення бойових дій. При цьому для значної кількості ВПО актуальними залишаються питання розміщення та забезпечення житлом, пошуку постійного джерела доходів, відновлення порушених внаслідок внутрішнього переміщення прав та захисту законних інтересів. Водночас пріоритетним напрямом захисту прав внутрішньо переміщених осіб на найближчий період повинно стати прийняття рішень, спрямованих на впровадження ефективних механізмів задоволення базових потреб ВПО та забезпечення доступу до послуг, посилення здатності громад сприяти адаптації ВПО та ефективно реагувати на нові виклики, раціональне використання ресурсів громад і бюджетів усіх рівнів, а також підтримка осіб, які мають намір повернутися до покинутого місця проживання.

Внутрішньо переміщені особи потребують суттєвої підтримки з боку приймаючих громад, особливо на етапі адаптації після переміщення, а також подальшої інтеграції.

2. Мета Програми

Метою Програми є зменшення впливу негативних наслідків внутрішнього переміщення, зумовленого збройною агресією проти України, шляхом запровадження комплексних та дієвих механізмів реагування на виклики, які виникають з моменту прийняття особою рішення про переміщення, в ході її соціальної адаптації та інтеграції в приймаючий громаді, а також у разі добровільного повернення особи до покинутого місця проживання та її реінтеграції.

3. Основні завдання Програми

Основними завданнями, необхідними для розв'язання зазначених проблем, є:

запровадження системи періодичної оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб;

створення умов та надання підтримки приймаючим громадам для задоволення базових потреб у проживанні внутрішньо переміщених осіб;

створення умов для отримання психологічної допомоги і реабілітації внутрішньо переміщених осіб, зокрема дітей;

залучення внутрішньо переміщених осіб до культурного життя територіальних громад та отримання культурних послуг;

забезпечення доступу внутрішньо переміщених осіб до освітніх послуг;

залучення внутрішньо переміщених осіб до занять руховою активністю та спортом як засобу психічного та фізичного здоров'я;

сприяння зайнятості та інтеграції внутрішньо переміщених осіб до місцевого ринку праці;

інформування населення щодо умов для безпечного переміщення осіб із населених пунктів, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій, та задоволення їхніх гуманітарних потреб;

створення системи своєчасного надання достовірної та актуальної інформації про наявні послуги та місця для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб у доступних форматах;

проведення інформаційних заходів для сприяння зайнятості та інтеграції внутрішньо переміщених осіб;

забезпечення належного інформування та інших умов для прийняття обґрунтованого рішення щодо безпечного та добровільного повернення.

4. Шляхи і засоби вирішення проблеми, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми

Виконання завдань, необхідних для розв'язання вищезазначених проблем, передбачається шляхом розроблення заходів дієвої підтримки внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад, а саме:

у сприянні створенню механізму системної періодичної оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб на рівні громад на всіх етапах внутрішнього переміщення;

розроблені місцевих алгоритмів дій щодо перенаправлення запитів внутрішньо переміщених осіб для надання повноцінної допомоги та сприяння у реалізації прав таких осіб;

забезпеченні належних умов проживання для ВПО у гуртожитках;

наданні фінансової підтримки ВПО, які перебувають на обліку на отримання житла, для будівництва чи придбання житла (за окремим порядком, затвердженим рішенням обласної ради);

здійсненні заходів із залучення фінансової або технічної допомоги для забезпечення тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;

сприянні розробці та реалізації місцевих програм із надання психологічної допомоги ВПО із залученням представників недержавних організацій; розвитку мережі регіональної психологічної служби та охоплення нею місць компактного проживання ВПО;

створенні та забезпеченні роботи мобільних груп (бригад) для надання психологічної допомоги на рівні громад області;

забезпеченні координації надання медичних послуг внутрішньо переміщеним особам, у тому числі у місцях для тимчасового проживання, з залученням закладів охорони здоров'я усіх форм власності та громадських організацій;

організації та здійсненні заходів з культурної інтеграції та адаптації внутрішньо переміщених осіб в приймаючих територіальних громадах, зокрема проведення майстер-класів за напрямком декоративно-ужиткове мистецтво;

створенні умов для отримання освітніх послуг внутрішньо переміщеними особами, зокрема облаштування простору для навчання, забезпечення внутрішньо переміщених осіб комп'ютерним обладнанням, електронними пристроями;

залученні внутрішньо переміщених осіб до фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів з футболу, волейболу, настільного тенісу, бадмінтону, баскетболу, петанку, гандболу, вуличного Верк Ауту, картингу, заходів з національно патріотичного виховання;

залученні зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб до онлайн/офлайн групових та індивідуальних заходів з: - орієнтації на набуття актуальних професій (спеціальностей); - техніки пошуку роботи; - відкриття власної справи; - презентації професій із залученням роботодавців, які пропонують працевлаштування;

залученні незайнятих працездатних ВПО до участі у суспільно корисних роботах в умовах воєнного стану («Армія відновлення») та громадських робіт;

організації роботи щодо видачі ваучерів внутрішньо переміщеним особам для навчання в закладах освіти;

стимулюванні роботодавців до працевлаштування ВПО шляхом відшкодування витрат на оплату праці ВПО відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 696, від 20.03.2023 №331 та Закону «Про зайнятість населення» (зі змінами);

проведенні курсу з основ підприємництва та самозайнятості для внутрішньо переміщених осіб;

проведенні інших організаційних та інформаційних заходів тощо.

Фінансове забезпечення реалізації Програми.

Джерелами фінансування заходів реалізації Програми є кошти обласного бюджету, бюджетів територіальних громад, а також інших не заборонених законодавством джерел.

Фінансове забезпечення реалізації Програми здійснюватиметься також із застосуванням фінансової та технічної допомоги, яку надають Україні міжнародні організації, а також іноземні країни. Технічна допомога може бути залучена у формі експертної допомоги, необхідних матеріальних ресурсів або коштів, виділених на цільові потреби.

Обсяг видатків, необхідних для реалізації Програми, визначається щороку під час складання проектів обласного бюджету та бюджетів територіальних громад на відповідний рік з урахуванням їх реальних можливостей.

Фінансова складова Програми може бути змінена шляхом внесення змін до Програми.

Програму передбачено реалізувати за 5 років, у період з 2023 року по 2027 рік включно.

Етапність виконання Програми визначається обласною військовою адміністрацією, враховуючі фінансові можливості обласного бюджету та бюджетів територіальних громад.

5. Ключові показники результативності Програми

Ключовими показниками результативності є:

запровадження механізму збору даних та оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб з метою їх подальшого задоволення з урахуванням критеріїв уразливості;

забезпечення надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам з урахуванням їх індивідуальних потреб;

забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом;

здійснення поетапного розселення внутрішньо переміщених осіб з місць компактного поселення з урахуванням критеріїв вразливості, гендерного аспекту та принципу єдності родин;

забезпечення надання психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, зокрема дітям, і їх реабілітації;

проведення періодичного моніторингу та оцінки стану інтеграції внутрішньо переміщених осіб в приймаючі територіальні громади;

зменшення кількості безробітних внутрішньо переміщених осіб;

забезпечення в територіальних громадах рівного доступу внутрішньо переміщених осіб до можливостей творчого розвитку, якісного дозвілля, участі у спортивно-оздоровчих заходах, а також для посилення соціальної згуртованості та їх повноцінної інтеграції.

організація та проведення інформаційних кампаній щодо роз'яснень ключових питань, пов'язаних з евакуацією та подальшою підтримкою евакуйованих осіб у приймаючих територіальних громадах та інших інформаційних заходів, що стосуються реалізації прав внутрішньо переміщених осіб, з використанням різних ресурсів у доступному форматі, в тому числі через офіційні веб-портали органів державної влади, територіальних громад, щодо ситуації на території населених пунктів, з яких було здійснено внутрішнє переміщення.

6. Очікувані результати від реалізації Програми

Результатом реалізації Програми стане підвищення якості життя внутрішньо переміщених осіб шляхом посилення їх спроможностей та соціальної стійкості, стимулювання економічної активності, забезпечення реалізації їх прав та основоположних свобод, а також забезпечення добровільного, гідного та безпечного повернення на покинуте місце проживання, зокрема:

створення умов для безпечного переміщення осіб з небезпечних територій та задоволення їх гуманітарних потреб;

сприяння адаптації внутрішньо переміщених осіб на новому місці проживання;

інтеграція внутрішньо переміщених осіб через усунення перешкод та створення умов для розвитку їх потенціалу, посилення спроможності внутрішньо переміщених осіб у приймаючих територіальних громадах;

створення умов, за яких внутрішньо переміщені особи, мають можливість безпечно та гідно повернутись до покинутого місця проживання;

забезпечення реінтеграції внутрішньо переміщених осіб до суспільного життя після повернення до покинутого місця проживання.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Організаційне забезпечення виконання Програми покладається на Харківську обласну державну адміністрацію.

Координація дій щодо виконання заходів Програми покладається на структурні підрозділи Харківської обласної державної адміністрації, які визначені виконавцями.

Контроль за виконанням Програми здійснює Харківська обласна рада.